

TÜRKIYE-TACİKİSTAN INTERCONNECTED BUSINESS

14 Eylül 2020, Zoom Online Konferans Sistemi

TÜRKİYE-TACİKİSTAN INTERCONNECTED BUSINESS

14 Eylül 2020

Zoom Online Konferans Sistemi

Konuşmacılar

- **CIHANGİR FİKRİ SAATÇIOĞLU**
Türkiye – Tacikistan İş Konseyi Başkanı
- **ODİL SANGOV**
Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı
- **MAHMADALİ RAJABIYON**
Tacikistan Ankara Büyükelçisi
- **NAİL OLPAK**
DEİK Başkanı
- **ŞARAFJON ŞERALIZODA**
Tacikistan Yatırım ve Devlet Mülkleri İdaresi Devlet Komitesi Başkan Yardımcısı
- **ABDURRAHMON ABDURRAHMONZODA**
Tacikistan Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakan Yardımcısı
- **GONCA YILMAZ BATUR**
T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı

Katılımcı Sayısı: 180

TOPLANTI NOTU

Türkiye-Tacikistan Interconnected Business Toplantısı, 14 Eylül 2020 tarihinde DEİK Türkiye-Tacikistan İş Konseyi Başkanı Cihangir Fikri Saatçioğlu moderatörlüğünde, DEİK Başkanı Nail Olpak, Tacikistan Ankara Büyükelçisi Mahmadali Rajabiyon, Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı Odil Sangov ve Tacikistan Yatırım ve Devlet Mülkleri İdaresi Devlet Komitesi Başkan Yardımcısı Şarafjon Şeralizoda, Tacikistan Ekonomi Kalkınma ve Ticaret Bakan Yardımcısı Abdurrahmon Abdurrahmanzoda ve T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı Gonca Yılmaz Batur'un katılımlarıyla videokonferans yöntemi ile düzenlendi.

200 iş insanının katıldığı online etkinlikte, iki ülke arasında dostluk, ticari ve ekonomik iş birliği olanaklarına yönelik bilgilendirmeler yer aldı.

Program çerçevesinde, açış konuşmaları ve sunumların gerçekleştirildiği ana oturumun akabinde iki ülkeden iş insanların karşılıklı şekilde görüşme fırsatı buldukları tarım-gıda, tekstil ve inşaat-enerji sektörlerini kapsayan eş zamanlı üç ayrı sektörel oturum gerçekleştirildi.

CİHANGİR FİKRİ SAATÇIOĞLU

Türkiye – Tacikistan İş Konseyi Başkanı

Türkiye ile Tacikistan arasındaki ekonomik ilişkilere baktığımızda, Ticaret hacmi resmî rakamlara göre geçen sene 355 milyon dolara ulaştı. Öte yandan, Türkiye ile Tacikistan arasında ticaret hacminin artırılması ve 1 milyar dolara ulaşılması hedef olarak belirlenmiştir. 2019 yılı Ağustos ayında Türkiye-Tacikistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) 10'uncu dönem toplantısında imzalanan protokol, yatırım ortaklıkları başta olmak üzere, sanayiden teknolojiye, tarımdan enerjiye, ulaşımdan müteahhitliğe, eğitimden kültür-turizme kadar geniş bir yelpazede iş birliklerini kapsamaktadır. Özellikle Türkiye'nin sanayi ve müteahhitlik tecrübesi ve deneyiminin Tacikistan'a aktarılması konusunun Türk iş insanları için çok önemli bir fırsat olduğunu vurgulamak istiyorum.

Stratejik partner olan iki ülke arasında milli teknoloji ve güçlü sanayi vizyonu ile yüksek katma değer ve teknoloji odaklı üretimi ana hedef olarak belirlenmiştir. Hatta Türkiye'deki KOSGEB benzeri bir yapının, Tacikistan'da hayata geçirilmesi noktasında bir altyapı oluşturulmuştur.

Önümüzdeki dönemde hem Türk sermayesinin Tacikistan'a daha fazla yatırım yapması hem de iki ülke arasında belirlenen 1 milyar dolar ticaret hedefine ulaşılması için DEİK Türkiye-Tacikistan İş Konseyi olarak planlı bir çalışma yürütmekteyiz. İş Konseyimizin üyesi olan firmaların çoğu Tacikistan'da yatırımı olan ve iki ülke arasındaki ticaret hacminin artmasına yön veren firmalardır. İki ülke arasındaki ticari rakamları artırmak elimizde, birlikte çalışarak ülkelerimiz arasındaki dış ticareti daha yüksek seviyeye taşıyabiliriz.

İş Konseyimizin faaliyetlerine gelirse; Mart ayından itibaren toplantılarımızı sanal ortamda yapmaya çalışıyoruz. Pandemi döneminde farklı kurumlara

iş birliği içerisinde sayıca 10'un üzerinde 'Tacikistan Ülke Günü' etkinlikleri gerçekleştirdik. Günümüze geldiğimizde artık Türk firmalarının dikkatini Tacikistan'a çektiğimizi rahatlıkla söyleyebilirim. Türkiye'de Tacikistan'ın gün yüzüne çıkıyor olması, hedeflediğimiz ticaret hedefine ulaşmamızda ki en büyük dinamik unsur olacaktır.

Tacikistan ekonomisinin kalkınmasına faydalı olacak ve bu konuda Türkiye'nin tecrübe paylaşımında bulunabileceği bir öneriye değinmek istiyorum. Tacikistan eşsiz su kaynakları ile dünyanın en büyük hidroenerji potansiyeline sahip ülkeler arasında yer almaktadır. Toplam 4070 mw kurulu gücü hidrosantral kurma ve yılda 527 milyar kw/saat elektrik üretme potansiyeline sahip bir ülke olduğu halde şu anda potansiyelinin sadece yüzde %2'sini kullanmaktadır. Bu projelere finansman sağlayan İslam Kalkınma Bankası, Asya Kalkınma Bankası ve Fon Şirketi olan 'Barki Tojik' kurumları mevcuttur. Bu alanda Türkiye'de rüştünü ispat etmiş firmalara özellikle davette bulunmak istiyorum.

Diğer bir konu da, Tacikistan'da 113 milyon ton petrol ve 863 milyar m3 doğalgaz rezervleri bulunmaktadır. Geçmiş dönemde Gazprom tarafından yürütülen doğalgaz arama projelerinin yaklaşık 500 milyon dolar değerinde olduğunu göz önünde tutarsak; bu konuda özellikle Türkiye'nin de yakın zamanda Karadeniz'de bulunduğu doğalgaz rezervleri deneyiminden sonra Türkiye'de bu konuda know how ihracı yapacak konumdadır.

Ayrıca Tacikistan bir tarım ülkesi olmasına rağmen modern tarım tekniklerinin sadece yüzde 10'unun uygulandığı bir ülke. Özellikle önümüzdeki dönemde Tacikistan'da Türk firmaları tarafından yapılması planlanan seracılık alanındaki yatırımlarda Eximbank kredilerinin çok önemli olacağını belirtmek isterim.

Son olarak yakın zamanda Tacikistan'daki bir bankanın Türkiye'de şube açması noktasında girişimleri olmuştu, umarım bu sürecin bir an önce tamamlanması ve aynı şekilde bir Türk Bankasının da Tacikistan'da şube açması noktasında bir girişimde bulunmasına vesile olur.

Dilerim, salgın dönemi ve sonrasında iki ülke ilişkilerini geliştirecek tüm çalışmalar hızla devam edilecektir.

ODİL SANGOV

Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odası
Başkan Yardımcısı

Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odasını temsilen tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum. Tacikistan ve Türkiye arasındaki ilişkilere baktığımızda, aramızda güvene dayalı bir ilişki mevcut. Bu güven ortamı, iş insanlarımıza da etki etmekte ve bu sebeple Tacik iş insanları ile Türk iş insanları arasındaki ilişkinin de iyi olduğunu belirtmek isterim. Bu iyi ilişkiler aynı zamanda önümüzdeki dönem iş birliği potansiyelimizi de ortaya koymaya yardımcı olmaktadır.

Bundan sonraki oturumlarda her iki ülkeden iş dünyası temsilcileri iş birliği konularında neler yapılabileceğini muhatapları ile teknik olarak görüşecekler ve bu gibi toplantılarda buna vesile olmaktadır. Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odası üyelerinin Türk girişimcilerinin tekliflerine ve iş birliklerine her zaman açık olduğunu da belirtmek isterim.

Pandemi sonrası yüz yüze, el sıkışarak ortak etkinlikler ve toplantılar yapmaya devam edeceğiz.

MAHMADALI RAJABIYON

Tacikistan Ankara Büyükelçisi

Bugün Türkiye-Tacikistan Interconnected Business etkinliğinde bulunduğum için büyük memnuniyet duyuyorum. Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkilerin geliştirilmesi hususu Tacikistan'ın öncelikli dış politikalarındandır ve Türkiye uluslararası arenada Tacikistan'ın önemli bir müttefikidir.

Türkiye, Tacikistan'ın bağımsızlığını resmen tanıyan ilk ülkelerden biri olarak iki ülke arasında diplomatik ilişkileri tesis etmiştir. Böylece, iki ülke arasındaki verimli iş birliği siyaset, ekonomi, ticaret, sanayi, yatırım, eğitim, sağlık, kültür ve diğer alanlarda devam etmektedir.

Son yıllara baktığımızda ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin gelişmesinde artış gözlenmektedir. Türkiye Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayip Erdoğan'ın geçen yıl Tacikistan'a gerçekleştirdiği ziyaret ve iki devlet Başkanlarının görüşmeleri iki ülke arasındaki temasların ve iş birliğinin geliştirilmesine de katkı sağlamıştır. Bu yılın başında, Antalya'daki Diplomatik Forum'a katılmak üzere Mart ayında Tacikistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın çalışma ziyaretini ve bu yılın ilk yarısında Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın Tacikistan Cumhuriyeti'ne resmi ziyaretini koordine etmekteydik. Ne yazık ki, pandemi nedeniyle iki ülke arasındaki bazı iş birliği planları ertelendi. Buna rağmen, Türkiye-Tacikistan İş Konseyi iş birliğinde bugüne kadar videokonferans yoluyla en az beş toplantı düzenlenerek iş insanlarımız önemli konuları değerlendirme fırsatı buldular.

Ticaret hacminin son yıllarda azalmasına karşın, Türkiye Tacikistan'ın önemli ticari partnerlerinden biridir. Dost Türkiye, Tacikistan'ın 5.inci en büyük ticaret ortaklarından biridir. İki ülkenin ticaret hacminin 1 milyar ABD dolarına ulaşması için

imkanlarımız mevcuttur ve bizim ülkemiz bunu en önemli ticari hedeflerinden biri olarak değerlendirmektedir. Tacikistan'daki Yatırım ortamı analizi göstermektedir ki; Türkiye menşeli yatırımlar son yıllarda artarak devam etmektedir. Bugüne kadar Türkiye'den yaklaşık 200 milyon ABD doları yatırım gerçekleşmiştir.

Ülkemizde Türkiye ile ortak fabrikalar tesis edilip, Türk sermayeli 90 şirket çeşitli sektörlerde faaliyet göstermektedir. Aynı zamanda, ortaklıkların sayısını artırmak amacıyla görüşmelerimizi sürdürmekteyiz.

Tacikistan, Türkiye ile HES barajı kurmayı, demir dışı metalurji geliştirmeyi, ortak fabrikalar tesis etmeyi, altın, mineraller, değerli taşlar, alüminyum, pamuk ve deri işleme, tarım, tekstil, halı ve diğer alanlarda üretimi hedeflemektedir.

Tacikistan Cumhuriyeti bağımsızlığı döneminde, yatırım ortamını müsait hale getirmek amacıyla iş birliği yapılan ilgili sektörlerin yasal mevzuatlarını hafifleterek en uygun duruma getirmiştir. İlgili kanunlar yabancı yatırımcıya en geniş imkanları; özellikle vergi ve gümrük konularında ayrıcalıklar sağlamaktadır. Buna ilaveten, biz iki ülkenin eğitim, kültürel ve turistik alanlarındaki iş birliklerinin geliştirilmesinden yanayız. Biz Türkiye ile dostane ilişkilerimiz ve verimli iş birliğimizin parlak geleceğine inanmaktayız ve bu anlamda sizin yardımlarınızla, elimizden gelen tüm çaba ve gayreti sarf edeceğiz.

NAİL OLPAK

DEİK Başkanı

Konuşmama 9 Eylül Tacikistan'ın bağımsızlık gününü kutlayarak başlamak istiyorum. COVID-19 ile birlikte iş hayatımız da dâhil olmak üzere birçok şey eskisi gibi değil. Sanırım hepimiz bunu kabul ettik ve satın aldık. İş yapma kültürümüzü değiştiriyoruz. Artık el sıkışarak anlaşma yapmıyoruz ama dünyanın neresinde olursa olsun işimizi yapmak için uygun yolları arıyor ve buluyoruz.

Bu süreçte birçok kez belirttiğim gibi bu dönemin kazananının, "tedarik zincirini" bozmadan sürdürebilenler olacağını ve dönemin anahtar kelimesinin de "güven" olacağını öngörüyoruz. Hedefin yüzde 35'inde olan bir ikili ticaret hacmini arttırabilmek açısından neler olabileceğine dair birkaç hususu dikkatinize sunmak isterim. Türkiye açısından bakıldığında, Avrupa'ya yakınlığı ve Gümrük Birliği ve 21 ülke ile Serbest Ticaret Anlaşmalarının bulunması sebebi ile Tacik iş insanları için de Türkiye'nin faydalı olacağını öncelikle ifade etmek istiyorum.

Tarım sektörü her iki ülkenin de güçlü olduğu alanlardan. Son dönemde Tacikistan'da Türk firmalarımızın perakende sektörü yatırımlarındaki artış ve sinai alanda gerçekleştirilen ve planlanan Türk yatırımları ile birlikte, Tacik iş insanları tarafından yapılan büyük çaplı yatırımlarda Türk iş insanları ve Tacikistan'da yerleşik Türk sermayeli firmalarımızın büyük etkinliği söz konusu. Ağustos ayında Tacikistan Cumhurbaşkanı Sayın İmamali Rahmon tarafından açılışı yapılan sera inşaatı projesi buna örnektir. Tarım sektöründeki bu ortak çalışmalarımızın önümüzdeki dönemde daha da artacağına inanıyorum.

Sağlık sektöründe ise Türkiye'nin bu sektörde yapmış olduğu yatırımların birçok ülkeye örnek olacak seviyeye geldiğini hatırlatmak isterim. Bu hem orada

yapılabilecek faaliyetlerde bizim desteğimiz ve yatırımlar anlamında önemli olacaktır.

İş dünyalarımızı etkileyen bazı sorunlara değinecek olursam:

Türk vatandaşlarına uygulanan vizenin kaldırılmasının siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi daha üst seviyelere taşımak için önemli bir adım olacağına inanıyorum. Vize sürelerinin uzatılması hususunu da aynı çerçevede değerlendirmemiz gerekmektedir. Bunlara ilaveten yüksek navlun ve lojistik bedellerinin pandemi nedeniyle daha da artması, ulaşım imkanlarının kısıtlı olması gibi konular da var ama biz yılmadan karşılıklı olarak çalışmalarımıza devam edeceğiz.

1991 yılında kurulan Türkiye-Tacikistan İş Konseyimiz Cihangir Fikri Saatçioğlu'nun başkanlığında, karşı kanat kuruluşu Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odası iş birliğiyle, ülkelerimiz arasındaki ticaret ve yatırımları artırmak için çalışmalar yapmaya devam etmektedir.

Samanîler döneminde yetiştiği için Tacikistan'ın benimsediği büyük şair Firdevsî, "Şahnâme" adlı eserinde, "Ham düşünceleri ancak akıl pişirir" diyor. Biz akıla inanıyoruz ve ham düşünceleri ortak akılla pişireceğimize inanıyorum. Türk ve Tacik iş dünyaları olarak düşünce ve fikirlerimizi birlikte geliştirerek, birlikte ilerleyeceğiz. Bu duygularla, katılan ve toplantıda emeği geçen herkese teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ŞARAFJON ŞERALİZODA

Tacikistan Yatırım ve Devlet Mülkleri
İdaresi Devlet Komitesi Başkan Yardımcısı

Pandemi döneminde Türkiye ve Tacikistan arasında bir çok online toplantı organize edildi. Bugün düzenlenen bu çevrimiçi toplantının da ikili ilişkilerimize önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum.

Kısaca size Tacikistan yatırım potansiyelleri hakkında, iki ülke arasındaki potansiyele vurgu yaparak, bahsetmek istiyorum. Ülkemizde Türkiye sermayeli şirketlerin toplam sermayesi 455 milyon somonidir. Türkiye'den yapılan yatırımlar geçen yıl 13.5 milyon dolar seviyesinde gerçekleşti. Bu rakamların bizim gerçek potansiyelimizi yansıtmadığını ve daha çok iş birliği içerisinde olmamız gerektiğini gösteriyor.

Tacikistan bildiğiniz gibi, reformlarıyla yeniden yapılandırılma sürecinden geçiyor ve biz ülkemizde iş ortamını geliştirmek için birçok çalışma yapıyoruz. Ülkemiz güvenli siyasi istikrara sahip ve bu ortamda da yatırımcılara belli destekler sunmaktadır. Tacikistan'da iş yapma ortamı uluslararası standartlardadır ve iş birliğimizin gelişmesi için gerekli koşullar sağlanmıştır. Ayrıca, 3.5 milyar nüfusa açılan bir kapıdır. Özellikle Çin, Hindistan, Afganistan, Pakistan ve Orta Asya ülkeleri bu kapsamda değerlendirilebilir.

Şu anda yatırım projelerine yoğunlaşmamız gerekiyor. PPP mekanizmamız mevcut olup, limited ve ortak şirketler ülkemizde kurulabilir. Tacikistan'da bir Türk bankası faaliyette bulunuyor ve bu banka sayesinde ticari ilişkilerimiz de gelişmektedir.

Özellikle restaurant ve gıda sektörü temsilcileri başta olmak üzere birçok

Türk şirketi ülkemizde faaliyet göstermektedir. Tacikistan'da yatırım ve vergi konusunda farklı destekler mevcut, bu da yatırım hacmine ve sektöre göre değişiklik göstermektedir.

T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca Yılmaz Batur'un toplantıda olmasını dikkate alarak Türkiye-Tacikistan Ortak Yatırım Fonunun kurulması konusunu değerlendirmeye davet ediyorum. Ayrıca, ülkelerimiz arasındaki bu online toplantıların artık belli başlı sektörler bazda düzenlenmesini ve B2B'lerin organize edilmesini önermekteyiz.

Tajinvest sunumunu görüntülemek için [tıklayınız](#).

ABDURRAHMON ABDURRAHMONZODA

Tacikistan Ekonomik
Kalkınma ve Ticaret Bakan Yardımcısı

Pandemi sürecinde öncelikle bu gibi toplantıların ikili ticari ilişkilerimiz için önemli olduğuna dikkat çekmek istiyorum. T.C.Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca Yılmaz Batur'un konuşmasına istinaden bizim de iki ülke arasındaki iş birliklerini en yüksek seviyeye çıkarmaya hazır olduğumuzu belirtmek isterim.

Türkiye, ülkemizin dış ticaret ortaklarından biridir. Elbette pandemi sebebi ile bir azalma söz konusu olmuştur. İkili ticaret hacmimiz 2020 yılı ilk sekiz ayında önceki yılın aynı dönemine nazaran 38 milyon düşerek 208 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Tacikistan'ın uluslararası iş birlikleri dinamik olup, gelişmeye devam etmektedir. Türkiye ise dünya ticaretinde önemli bir yere sahip olup, özellikle inşaat, tekstil ve turizm sektörlerinde dünya liderlerindedir.

Türkiye'nin ticari alandaki tecrübelerinden faydalanarak ülkelerimiz arası iş birliğinin de gelişmesini istiyoruz. Tacikistan, tekstil, beyaz eşya, tarım ekipmanları ve diğer alanlarda Türkiye için iyi bir pazardır. Aslında yüksek bir potansiyele sahibiz, fakat imkanlarımızı tam olarak kullanamıyoruz. Bu imkanları kullanırsak ikili ticaretimizin artacağına inanıyorum.

Tacikistan'da 5 Serbest Ekonomik Bölge oluşturuldu ve bu bölgelerde gerekli altyapı mevcut. Bu bölgelerde Türk şirketlerinin kurulmasını teklif ediyorum. Bu bölgelerin amaçları, tipleri ve tarzı farklı. Örneğin, Sugh bölgesinde yer alan Serbest Ekonomik Bölge, Özbekistan ve Kırgızistan sınırında yer almakta olup, daha çok inovasyon konusuna yoğunlaşmıştır. Panc Serbest Ekonomik Bölgesi, Khatlon bölgesinde yerleşmiş olup toplam alanı 400 hektardır. Dangara Serbest Ekonomik Bölgesindeki üretim ise daha çok ticari üretim şeklindedir. Bu

Serbest Ekonomik Bölgeler özel statüye sahiptir ve Tacikistan devleti tarafından desteklenmektedir. Bu bölgeye ithal edilen ürünler gümrük vergisinden muaftır. Bu bölgelerde faaliyet gösterecek firmalar gelir vergisinden de muaf olacaklardır.

İş birliği yapmak istediğimiz bir alan ise dijital ekonomidir. Tacikistan olarak bu konuda bir çalışma başlatıldı ve Bakanlığımız bu konuda yetkilidir. Bir sonraki KEK toplantısında bir taslak çalışma yapılarak Türkiye'ye sunulacaktır.

Son olarak, yeni açılan Tacikistan ticari portalından bahsetmek istiyorum. Bahse konu portal Tacikçe, Rusça ve İngilizce dillerinde hazırlandı. Bahse konu portalda gereken bütün ticari bilgileri bulabilirsiniz (ithalat, ihracat hakkında bilgiler, Tacik şirketlerin irtibatları ve transit süreleri bütün ürünlere göre ayrı ayrı belirtilmiştir). Özetle, iş insanlarını adım adım bilgilendirecek bir portal olarak hizmet vermektedir.

Tacikistan olarak ikili ticari ve ekonomik ilişkilerimizin artmasını destekliyor ve buna hazır olduğumuzu belirtmek istiyorum.

GONCA YILMAZ BATUR

T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı

Sözlerime başlamadan önce Tacikistan'ın bağımsızlık gününü (9 Eylül) kutluyorum. İnanıyorum ki, Tacikistan bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da bölgenin istikrarına katkı sağlamaya devam edecektir. Pandemi sebebiyle fiziken bir araya gelemesek de iş insanlarımızı teknolojinin sunduğu imkânlar vasıtasıyla bir araya getirmenin çok önemli olduğuna inanıyorum. Pandeminin yarattığı zorlukları da el birliği ile aşacağımızı ümit ediyorum.

Tacikistan'ın bölgesel ve küresel ekonomi ile entegrasyon amacıyla attığı adımları yakından takip ediyoruz. Bu kapsamda Dünya Bankasının "İş Yapma Kolaylığı 2020 Listesi"nde Tacikistan'ın bir önceki yıla göre 20 sıra yukarı çıkmış olmasını bu yolda atılan adımların somut başarısı olarak görüyorum.

2019 yılında ülkemizin Tacikistan'a ihracatı 143 milyon dolar olurken Tacikistan'dan ithalatımız da 131 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu verilerle Türkiye, 2019 yılında Tacikistan'ın en fazla ihracat yaptığı ülke ve ayrıca Tacikistan'ın en fazla ithalat yaptığı 5. ülke olmuştur. 2019 yılında 274,6 milyon Dolara ulaşan ticaret hacmimiz, 2015 yılında ulaştığımız 655 milyon Dolar seviyesinin çok altındadır. Açıkça belirtmeliyim ki, mevcut ticaret hacmimiz ikili ilişkilerimizin gerçek potansiyelini yansıtmamaktadır. Hedeflerimizin daha yüksek olması gerektiğini düşünüyorum.

Önümüzdeki dönemde ikili ticaretimize ivme kazandıracak adımları hem özel sektör hem de kamu olarak hayata geçireceğimize inanıyorum. Bu kapsamda, ülkelerimiz arasındaki ikili ticari ve ekonomik ilişkileri derinleştirecek bir tercihli ticaret rejimi kurulmasına yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Ayrıca,

lkelerimizin sunduğu potansiyeli gerçekçi bir Şekilde ortaya çıkarmak ve ticaretimizi dengeli bir Şekilde artırabilmek için iki ülke ekonomik yapılarını birlikte analiz ederek, karşılıklı olarak potansiyel arz eden sektörleri belirleyecek kapsamlı bir çalışma yapabiliriz. Bakan Yardımcısı Sayın Abdorrahmonzoda Bey de aynı Şekilde düŐünüyorsa biz Türkiye tarafından yaptığımız tüm çalıŐmaları memnuniyetle paylaŐırız.

Türk tarafı olarak hazırladığımız çalıŐmada, demir-elik, motorlu taŐıtlar, ağaçtan yonga levha, ayçiçek tohumu, dondurulmuŐ kanatlı eti gibi 40 kalem üründe; Tacikistan'ın dünyadan önemli miktarda ithalatı olduğu görülmektedir. Türkiye bu ürünlerde dünyaya kaliteli ve uygun fiyatlı ürün arz etmektedir. Ancak bu ürünlerde Tacikistan'a ihracatımız potansiyelinin oldukça gerisinde kalmıŐtır. Benzer bir çalıŐmanın Tacik tarafınca da hazırlanması durumunda, iş insanlarımıza yn gösterecek önemli bir doküman oluŐturmuŐ olacağız. Böylelikle, ikili ticaretimizde öncelikli olarak karŐılaŐtırmalı üstünlüğe sahip olduğumuz ürünler üzerinde yođunlaŐabilecek ve varsa söz konusu ürünlerin ticaretinin geliŐtirilmesinin önündeki teknik ve tarife dışı engellerin karşılıklı olarak kaldırılması üzerine alıŐabilecekiz. Ayrıca, iki ülke arasında imzalanacak bir Tercihli Ticaret AnlaŐması, karşılıklı ticaretimizin artmasına ve çeŐitlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Ikili iliŐkilimizde önemli bir yere sahip olan gümrük çalışmalarımıza da değinmek istiyorum. Pandemi sürecinde uluslararası ticarete yaŐanan durağanlık lkemizin Tacikistan ile ikili ticaretini de etkilemiŐtir. Pandeminin olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak ve ikili ticari ilişkilerimizin potansiyeline ulaŐmasını sağlamak için her alanda alıŐlarımızı yürütüyoruz. Bu kapsamda, gümrük kapılarında risk kontrol analizinin daha etkin bir Şekilde yapılması ile mal ve araçların daha hızlı geçiŐine olanak sağlanması için teknik heyetlerimiz müzakereler yürütmektedir. İki lke arasında elektronik veri deđiŐim sistemi kurulmasına iliŐkin anlaşma metninin Türk tarafınca hazırlanan taslağı Ağustos ayı içerisinde Tacik makamlarına iletilmiŐtir.

Diğer önemli bir konu olan yatırımlar ve müteahhitlik hizmetlerimize değinecek olursak; Tacikistan'da yerleşik olan Türk firmalarımız, ülkenin bağımsızlığından itibaren Tacikistan ekonomisine istihdam, gelir ve teknoloji başta olmak üzere

birçok alanda katkı sunmaktadırlar. Tacikistan'a yatırım yapacak olan firmalarımız, daha önce Tacikistan'da faaliyet gösteren diğer firmalardan edindikleri bilgiler doğrultusunda yol haritası oluşturmayı tercih etmektedirler. Bu nedenle, Tacikistan'da halihazırda faaliyet gösteren firmalarımızın yeni yatırımcılara olumlu referans olacak bir ortamda faaliyetlerini sürdürmeleri bizim için önem arz etmektedir.

1998 tarihinde yürürlüğe giren Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşmasının güncellenmesi ile birlikte yatırım ortamı ve yasal altyapı günümüz koşullarına uyarlanmış olacaktır. Bu durum da yeni yatırımcılar açısından olumlu bir gelişme olarak kayıtlara geçecektir. Bu kapsamda, Türk yatırımcılarımızın Tacikistan'daki net yatırım pozisyonunda da ciddi bir artışın kaydedileceğini umuyorum.

Son dönemde gerek perakende sektöründeki yatırımlar gerek sanayi alanda gerçekleştirilen ve planlanan yatırımlar ile firmalarımızın Tacikistan ekonomisine yaptıkları katkılar artmaktadır. Darvozşehrinde inşa edilen ve açılışı Cumhurbaşkanı Sayın İmamali Rahman tarafından 19 Ağustos 2020 tarihinde yapılan sera inşaatı, son dönemin en önemli yatırımlarından birisidir. Önümüzdeki dönemde seracılık alanında Tacikistan'ın ihtiyaçları doğrultusunda atılacak adımlarda Türk iş insanlarımızın gerekli desteği sunmaya hazır olduğunu belirtmek isterim.

Pandeminin tüm dünyayı etkilediği bu dönemde Türkiye, sağlık altyapısı ve sağlık alanında son dönemde gerçekleştirdiği yatırımlar neticesinde başarılı bir sınav vermektedir. Ülkemiz, sağlık alanında tecrübe ve teçhizat paylaşımı hususlarında diğer ülkelerle her zaman iletişim halinde olmuştur. Nitekim Türk doktorlarının katkısı ve Tacik iş insanlarının sermayesi ile Türk iş insanları tarafından inşaatı ve teşrifatı yapılan poliklinik ve laboratuvar yatırımının 1 Eylül 2020 tarihinde Tacikistan Cumhurbaşkanı tarafından açılmış olması, sağlık alanında ülkelerimiz arasındaki yakın iş birliğinin somut bir göstergesidir.

Ayrıca, elektrik enerjisi üretimi, gıda işleme ve paketleme, madencilik ve turizm fırsatlar sunan sektörler olarak öne çıkmaktadır. Bu kapsamda, Tacikistan'ın ihtiyaç duyduğu alanlarda ülkemiz bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da

destek vermeye hazırdır. Dünya genelinde çok büyük başarılarla imza atan Türk müteahhitlik sektörü bugüne kadar Tacikistan'da 659,2 milyon Dolar değerinde 52 proje üstlenmiştir. Bu sayının potansiyelin çok altında olduğunu belirtmek istiyorum. Türk firmalarının Tacikistan'da gerek bina, gerek altyapı yapımında daha önemli projeleri üstlenmelerini önemsiyoruz. Bölgede etkinliğini artıran müteahhitlerimizin Tacikistan'da da önemli projeleri üstlenmeleri ikili ticari ilişkilerimizi geliştirmenin yanı sıra dostluk ilişkilerimizin de pekişmesine katkı sunacağına inanıyorum.

Ekonomik ve ticari ilişkilerimizin tüm boyutlarıyla ele alındığı Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) platformuna önem veriyoruz. KEK 10. Dönem Toplantısını 6 Ağustos 2019 tarihinde Ankara'da gerçekleştirmiştik. Eş başkanlıkları Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın Mustafa Varank ve Tacikistan Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanı Sayın Zavki Zavkizoda tarafından yürütülen KEK toplantılarının düzenli olarak gerçekleştirilmesi, iki ülke arasındaki ilişkilerde sorunu alanların tespiti ve iş birliği alanlarının geliştirilmesi için bizlere önemli fırsatlar sunmaktadır.

Pandemi koşullarının ağır şekilde hissedildiği bugünlerde iş insanlarımızı bir araya getiren bu organizasyonu çok kıymetli buluyorum. İnanıyorum ki bu toplantı, DEİK ve Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odası tarafından gerçekleştirilecek diğer etkinlikler için güçlü bir temel oluşturacaktır.

TÜRKİYE-TACİKİSTAN INTERCONNECTED BUSINESS

NAİL OLPAK

DEİK Başkanı

CANER ÇOLAK

Genel Sekreter

AYŞEGÜL GÖK ARICAN

Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı

NURENGİZ EŞKİ

Bölge Direktörü

Tel: + 90 212 339 50 54

E-Posta: neski@deik.org.tr;

avasyabolgesi@deik.org.tr

ELNUR OSMANOV

İş Konseyleri Koordinatörü

Tel: + 90 212 339 50 67

E-Posta: eosmanov@deik.org.tr;

avasyabolgesi@deik.org.tr

TUĞBA BAL BAHAR

İş Konseyleri Koordinatörü

Tel: + 90 212 339 50 55

E-Posta: tbal@deik.org.tr;

avasyabolgesi@deik.org.tr

ALPEREN AY

İş Konseyleri Koordinatörü

Tel: + 90 212 339 50 59

E-Posta: aay@deik.org.tr;

avasyabolgesi@deik.org.tr

**Semineri izlemek için lütfen
tıklayınız.**

**DEİK üyeliği için lütfen
tıklayınız.**

